

הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק ה

א. הפודה מעשרו לעצמו בין שהוא שלו, בין שנפל לו בירשה, בין שנתן לו בטבלו מתנה כמו שבארנו הרי זה מוסיף עליו חמש; אם היה שווה ארבעה, נותן חמשה: שנאמר "ואם-גאל יגאל איש, ממעשרו חמשיתו, יסף עליו" (ויקרא כז, לא). ואשה שפדת מעשר שני שלה לעצמה, אינה מוסיפה חמש מפני השמועה למדו "איש, ממעשרו", "איש" ולא אשה.

ב. וכן אם פדה פדיון פרות המעשר לעצמו, מוסיף חמש. פדה פרות מעשרו, והוסיף חמש, וחזר ופדה הפדיון לעצמו פעם שניה מוסיף חמש שני על הקרן בלבד, ואינו מוסיף חמש על החמש.

ג. מעשר שני שאין בחמשו פרוטה, אינו מוסיף עליו חמש; וכן מעשר שאין דמיו ידועין, דיו שיאמר הוא וחמשו מחלל על הסלע הזה. וכל מעשר שאינו הוא ופדיונו משלו, אינו מוסיף חמש; ומעשר שני שלדמאי, אינו מוסיף עליו חמש.

ד. הפודה מעשר שני, והיה לו מעשר שני אחר שלא נפדה אם אין בחמשו שווה פרוטה דיו שיאמר הוא וחמשו מחלל על מעות הראשונות, לפי שאי אפשר לאדם לצמצם את מעותיו. והפודה מעשר ביותר על דמיו, לא נתפסה התוספת למעשר.

ה. בעל הבית אומר בסלע, ואחד אומר בסלע בעל הבית קודם, מפני שהוא מוסיף חמש. בעל הבית אומר בסלע, ואחד אומר בסלע ופרוטה האחר קודם, מפני שהוסיף על הקרן.

ו. מתר להערים על פדיון מעשרו. כיצד: אומר אדם לבנו ובתו הגדולים, לעבדו העברי, הא לך את המעות האלו ופדה לך בהן המעשר כדי שלא יוסיף חמש; אבל לא יאמר לו, פדה לי בהן. וכן אם אמר לו, פדה לך משלך אינו מוסיף חמש.

ז. אבל לא יתן המעות לפדות לבנו ובתו הקטנים, לעבדו ושפחתו הכנעניים מפני שידן כידו. נתן לשפחתו העבריה אם מעשר שני זה מדבריהם, כגון שהיה מעציץ שאינו נקוב דבריו קימין: שאמה עבריה קטנה היא, והקטן אינו זוכה לאחרים אלא בדבר שהוא מדבריהם.

ח. וכן מערים, ונותן המעשר מתנה כשהוא בטבלו; ואומר הנותן, הרי הפרות האלו מחללין על מעות שבביתי. שני אחים, שני שתפין, אב ובנו פודין זה לזה מעשר שני, כדי שלא יוסיפו חמש.

ט. אשה שהכניסה לבעלה מעשר שני הואיל והוא ממון גבוה כמו שבארנו, לא קנה בעל; לפיכך אם פדה אותו, אינו מוסיף חמש.

י. הפודה מעשר שני לעצמו, ונתן את הקרן ולא נתן את החמש אף על פי שאין החמש מעכב, והרי נתחלל לא יאכל עד שיתן החמש, ואפלו בשבת: גזרה שמה יפשע, ולא יתן.

יא. מעות מעשר שני אם רצה לצרף אותן בדינרי זהב כדי להקל משאן, מצרף; ואם צרפן לעצמו אינו מוסיף חמש, שאין זה דרך פדיה.

יב. הפורט סלע ממעות מעשר שני, בין בירושלים בין חוץ

לִירוּשָׁלַיִם לֹא יֵצֵרֶף אוֹתָהּ כָּלָה בְּמַעוֹת הַנְּחָשֶׁת, אֲלֹא בְּשֶׁקֶל
מַעוֹת כֶּסֶף וּבְשֶׁקֶל מַעוֹת נְחָשֶׁת.

יג. מִתֵּר לְחַלֵּל כֶּסֶף מַעֲשֵׂר עִם פְּרוֹת הַמַּעֲשֵׂר, עַל הַכֶּסֶף וְהוּא
שְׂיֵהָיָה בַּפְּרוֹת, פְּחוֹת מְשׁוּוּה דִּינָר; אֲבָל אִם הָיָה שׁוּוּה דִּינָר לֹא
יִחַלֵּל אוֹתָן עִם הַכֶּסֶף, אֲלֹא בְּפָנֵי עֲצָמָן.

יד. כִּיצַד: הָיוּ לוֹ פְּרוֹת שׁוּוּה דִּינָר, וּשְׁלוּשָׁה דִּינָרִין שְׁלֹמַעֲשֵׂר
שְׁנֵי אֵינּוּ מְחַלֵּל הַכֹּל עַל סֵלַע אַחַת; אֲבָל אִם הָיָה לוֹ חֲצֵי דִּינָר
פְּרוֹת, וְחֲצֵי דִּינָר מַעוֹת מְחַלֵּל שְׁנֵיהֶם עַל דִּינָר אֶחָד.